

Coming before the Creator: Purposeful Preparation for Rosh Hashana

Rabbi Shmuel Silber

1. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

משנה. בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה – כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ... ובחג נידונין על המים.

2. בראשית פרק כא

(א) וַתֵּלֶד אֶת־שָׂרָה בְּאֶשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: (ב) וַתֵּהָרֵ וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזָקְנִיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֱלֹהִים: (ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת־שְׁם־בְּנֵו הַנּוֹלָד־לֹו אֲשֶׁר־יָלְדָה־לֹו שָׂרָה יִצְחָק:

And the Lord remembered Sarah as He had said, and the Lord did to Sarah as He had spoken. And Sarah conceived and bore a son to Abraham in his old age, at the time of which God had spoken to him. And Abraham named his son who had been born to him, whom Sarah had borne to him, Isaac

3. בראשית פרק כא

(י) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאֻמָּה הַזֹּאת וְאֶת־בְּנָהּ כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן־הָאֻמָּה הַזֹּאת עִם־בְּנֵי עַם־ יִצְחָק: (יא) וַיֵּרֶעַ הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנֹו: (יב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יֵרֶעַ בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנָּעַר וְעַל־אֻמָּתֹו כֹּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלָיךְ שָׂרָה שְׁמִעַ בְּקוֹלָהּ כִּי בִיצְחָק יִקְרָא לָךְ זָרַע: (יג) וְגַם אֶת־בְּנֵו־הָאֻמָּה לְגֹוי אֲשִׁימָנֹו כִּי זָרַע־ הוּא: (יד) וַיִּשְׁכֹּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר וַיִּקַּח־לָחֶם וְחֶמֶת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל־הָגֵר שָׁם עַל־שִׁכְמָהּ וְאֶת־הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחָהּ וַתֵּלֶךְ וַתֵּתֵעַ בְּמִדְבַּר בְּאֶר שָׁבַע:

And Sarah said to Abraham, "Drive out this handmaid and her son, for the son of this handmaid shall not inherit with my son, with Isaac." But the matter greatly displeased Abraham, concerning his son. And God said to Abraham, "Be not displeased concerning the lad and concerning your handmaid; whatever Sarah tells you, hearken to her voice, for in Isaac will be called your seed. But also the son of the handmaid I will make into a nation, because he is your seed." And Abraham arose early in the morning, and he took bread and a leather pouch of water, and he gave [them] to Hagar, he placed [them] on her shoulder, and the child, and he sent her away; and she went and wandered in the desert of Beer sheba.

4. פרקי דרבי אליעזר (היגר) – "חורב" פרק כט

א. ... שלח ישמעאל ולקח לו אשה מבנות מואב, לאחר שלש שנים הלך אברהם לראות את ישמעאל בנו, ונשבע לשרה שלא ירד מעל הגמל במקום שישמעאל שרוי תמן, והגיע לשם בחצי היום, ומצא שם את אשתו של ישמעאל, אמ' לה היכן הוא ישמעאל, אמרה לו הלך הוא ואמו להביא פירות ותמרים מן המדבר, אמ' לה תני לי מעט לחם ומים כי עייפה נפשי מדרך המדבר, אמרה לו אין לי לחם ולא מים, אמ' לה כשיבא ישמעאל הגידי לי את הדברים הללו ... ואמרי לו זקן אחד מארץ כנען בא לראותך ואמ' חלף מפתן ביתך שאינה טובה לך, וכשבא ישמעאל מן המדבר הגידה לו את הדברים הללו והבין ישמעאל ושלחה אמו ולקחה לו אשה מבית אביה ופטימה שמה,

ב. ועוד אחר שלש שנים הלך אברהם לראות את ישמעאל בנו, ונשבע לשרה כפעם ראשונה שאינו יורד מן הגמל במקום שישמעאל שרוי שם, והגיע לשם בחצי היום ומצא שם אשתו של ישמעאל ואמ' לה היכן הוא ישמעאל, אמרה לו הוא ואמו הלכו לרעות את הגמלים במדבר, אמ' לה תני לי מעט לחם ומים כי עייפה נפשי מדרך המדבר, והוציאה לחם ומים ונתנה לו, עמד אברהם והיה מתפלל לפני ה' על בנו ונתמלא ביתו של ישמעאל מכל טוב ממין הברכות, וכשבא ישמעאל הגידה לו את הדבר וידע ישמעאל שעד עכשו רחמי אביו עליו כרחם אב על בנים

5. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יא עמוד א
בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה ...

6. דברים פרק ח פסוק ג

וַיַּעֲנֶה וַיִּרְעֲבֶה וַיֹּאכְלֶה אֶת־הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַת וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתָיִךְ לְמַעַן הוֹדִיעֶנִי כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם
לִבְדּוֹ יֵחִיֶּה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִי־יִקְנֹק יֵחִיֶּה הָאָדָם:

And He afflicted you and let you go hungry, and then fed you with manna, which you did not know, nor did your forefathers know, so that He would make you know that man does not live by bread alone, but rather by, whatever comes forth from the mouth of the Lord does man live.

7. לקוטי שיחות

אוכל מאכל זה, הוא מקבל טעם מנגבל בלבד, ואינו מקבל בלי גבול טעמים; לכן מעוררת בו אכילה זו רעב, כי הוא נמשך אל הבלי גבול, שלא נתן קלל לתפיסה. ואף בתורה, שקרויה לחם, קר: כל השנה בתורה, שאין לה סקר, מעוררת רעבון וצמאון להשיג יותר ויותר.

וַיַּעֲנֶה וַיִּרְעֲבֶה וַיֹּאכְלֶה אֶת־הַמֶּן (ח. ג) יש להבין, כיצד עורר המון רעבון? ויש לבאר, דהנה לחם מן הארץ הוא מנגבל, כמו כל דבר שבעולם (הוא מזון, לא דבר אחר; ויש לו טעם אחד בלבד), ולכן הוא מתקבל ונקלט באדם ומשביע אותו. אף המון היה לחם מן השמים, מאכל אלקי, וקשים שהקב"ה הוא אין סוף, אף המון היה מאכל בלתי מנגבל, הכולל כל הטעמים שבעולם. כאשר אדם מנגבל

8. ליקוטי מוהר"ן

דהנה האדם צריך להתפלל בדביקות גדול להשיג, אך אם לפעמים יש עת, שאינו יכול להתפלל בדביקות, אל יאמר איני מתפלל כלל, מאחר שאינו יכול לכוין כראוי ולהתפלל בדביקות, והתפלה אינה מקובלת, וכמו שארז"ל (ברכות לד ע"ב) על ר"ח בן דוסא שהי' מתפלל כו' אמרו לו וכו' אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע וכו'. וזהו ע"ד שאמרנו, אם בדביקות, שאוי התפלה שגורה ומרוצה בפיו, מקובלת. ואם לאו, ח"ו להיפך. אף על פי כן אל יאמר האדם כן, אלא יתפלל תמיד. ואם לא יוכל להתפלל בדביקות כראוי, יתפלל בכל כחו. כי בעת שיחפלל בדביקות כראוי, אוי יעלה כל התפילות עם התפילה ההיא שהתפלל כראוי. וזה, ואתחנן אל ה' תמיד, בין בדביקות בין שלא בדביקות בעת ההיא לאמר, היינו בעת שאזכר להתפלל בדביקות שהוא בחי' שגורה תפילתי בפי. והיינו בעת ההיא לאמר, שהדברים נאמרים ומרוצים בפיו מחמת שמתפלל בדביקות, אז יעלה כל התפלות שהתפלל עד עתה כנ"ל:

ואם מתפלל בראש השנה בכונה מעלה כל התפלות של כל השנה, שחרית לשחרית ומנחה למנחה וכו' י"י:

(מולדום יעקב יוסף פר' שלח ד"ה עוד י"ל")

9. בעל השם טוב השלם ר"ה עמ' שכ"ח

על ידי מחשבות זרות נפסל התפלה ומשליכן במקום פסולי המקדשין^{טו}.

10. דברים פרק ט פסוק יז

וְאַתָּפֶשׂ בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת וְאַשְׁלֹכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאַשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם:

So I grasped the two tablets, cast them out of my two hands, and shattered them before your eyes.

11. ליקוטי שיחות

וְאַתָּפֶשׂ בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת וְאַשְׁלֹכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאַשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם: (ט, יז)
אֵיתָא בְּמִדְרָשׁ (אבות דרבי נתן, פרק ב, ג' בסופו) "נִסְתַּכַּל (מֹשֶׁה)

בְּהוּ, וְרָאָה שֶׁפָּרַח קֶתֶב מֵעֲלֵיהוּ, אָמַר הָאִידָּא אֲנִי נוֹתֵן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַלּוּחוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם מִמֶּשׁ, אֲלָא אֲחִיז וְאַשְׁבְּרֶם, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּפֶשׂ גו'".

וידועה השאלה, הרי בְּרִדַת מֹשֶׁה מִהִקְדָּם קָבַר הָיוּ הַלּוּחוֹת בְּיָדוֹ, וְלָשֵׁם מִהֵנָּה הַזֶּקֶק לְתוֹפְסָם שׁוּב בְּכַדִּי לְהַשְׁלִיכָם? וְיֵשׁ לְבָאֵר בְּזֶה, דְּטַעַם הַתְּפִיסָה בַּלּוּחוֹת הָיָה כְּדֵי לְקַנּוּתָם שִׁיְהִיו שְׁלוֹ לְגַמְרִי, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְשַׁבְּרָם: דְּהִנֵּה עַל הַפְּסוּק "וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כָּל־דְּבָרֵי אֲתוֹ גו' שְׁנֵי לּוּחוֹת הָעֵדֻת גו'" פִּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל: (נדרים לח, א ועוד) שֶׁ"וַיִּתֵּן" לְשׁוֹן מִתְּנָה, שֶׁדְּבָרֵי תוֹרָה נִתְּנוּ בְּמִתְּנָה לְמֹשֶׁה, וּמִפְּשׁוּטוֹת לְשׁוֹן הַכְּתוּב שֶׁ"וַיִּתֵּן" קָאִי (גם) עַל הַלּוּחוֹת,

מוֹכֵן שֶׁגַּם הַלּוּחוֹת נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה. וְכַמוֹ שֶׁבַּלּוּחוֹת הַשְּׁנִיּוֹת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (תנחומא, פרשתנו ט) שֶׁנֶּהֱגָ בָּהֶם עֵין טוֹבָה וְנִתְּנָם לְיִשְׂרָאֵל, עַל־דֶּרֶךְ־זֶה יֵשׁ לֹאמַר שֶׁהָיָה בַּלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, דְּלִהְיוּתוֹ "טוֹב עֵין" רָצָה לְתַנֵּם לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶה מִשְׁמִיעֵנוּ הַכְּתוּב "וְאַתָּפֶשׂ בְּשֵׁנֵי הַלּוּחוֹת גו' וְאַשְׁבְּרֶם גו'" דְּבְכַדִּי שִׁיְהִיָּה מִתֵּר לְמֹשֶׁה לְשַׁבֵּר הַלּוּחוֹת בְּלִי כָּל חֲשַׁשׁ אֲסוּר גָּזֵל וְכו', הָיָה צִדֵּק בְּתַפְּסָה מִיַּחֲדָת כְּדֵי לְהַפְקִיעַ מִחֲשַׁבְתּוֹ הַקּוֹדֶקֶת, וְלְקַנּוּתָם לְעַצְמוֹ שִׁיְהִיו שְׁלוֹ לְגַמְרִי.